

Aan de raad van de gemeente
LEIDSCHEENDAM-VOORBURG

Datum 3 november 2015

Onderwerp Vaststellen Water en Rioleringsplan 2016-2021

Categorie A

Versionnummer 1429807 / 1442828

Portefeuillehouder De heer Kist

Behandeld door De heer Oude Luttikhuis

1. Samenvatting

Dit Water en Rioleringsplan 2015-2021 (WRP) is de opvolger van het Gemeentelijke RioleringsPlan 2009-2014 (GRP) en het Waterplan 2007-2015. Het WRP (bijlage 1) beschrijft de visie en de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan de wettelijke zorgplichten voor inzameling en transport van afvalwater, hemelwater en grondwater. De visie beschrijft de gewenste situatie op lange termijn:

- Het watersysteem is **duurzaam en robuust**. Het watersysteem kan zo veel water bergen dat wij wateroverlast en verdroging kunnen voorkomen. Het rioolsysteem is betrouwbaar en wordt toekomstbestendig ingezet.
- Het water is **schoon**. Ecologisch gezond water stroomt, ruikt fris, is helder, diep genoeg en kent een rijke flora en fauna. Schoon water ontstaat dankzij een watersysteem dat biologisch goed functioneert.
- Het water is **aansprekend**. Door water te zien als integraal onderdeel in alle ruimtelijke plannen en de potenties van water te benutten, kunnen we de leefomgeving aantrekkelijker maken.

Het college van B&W streeft naar een kostendekkende rioolheffing en bovendien om de totale woonlasten niet te laten stijgen. In het hele land is sprake van een onafwendbare stijging van de rioolheffing als gevolg van rioolvervangingen. Het college is erin geslaagd de rioolheffing aanmerkelijk minder snel te laten stijgen ten opzichte van de verwachting in 2009, zoals is weergegeven in Figuur 1. De kwijscheldingsregeling blijft hierbij ongewijzigd bestaan. Met minder geld dan in 2009 werd verwacht, gaat het college juist meer doen. Ondanks de verbreding met de zorgplichten hemelwater en grondwater is de berekende rioolheffing in 2021 bijna € 47 lager dan te verwachten was op basis van het GRP 2009-2014 (na inflatiecorrectie 2008-2015). Het tarief in 2021 is 24% lager dan de verwachting uit 2009. Leidschendam-Voorburg heeft daarmee een van de laagste rioolheffingen in de regio (zie bijlage 2).

2. Inhoudelijke toelichting

2.1 Inleiding (aanleiding, doelstelling, opbouw)

Aanleiding voor dit WRP (bijlage 1) is het aflopen van het GRP 2009-2014 en het Waterplan 2007-2015.

Het WRP beschrijft de visie en de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan de wettelijke zorgplichten voor inzameling en transport van afvalwater, hemelwater en grondwater. Het Waterplandeel geeft invulling aan de inrichting en het beheer van de openbare waterruimte. Het WRP geeft op basis van visie en evaluaties de gewenste toestand weer in 2021. Het omvat de grote lijnen van het benodigde beheer en de investeringsmaatregelen om de gewenste situatie te bereiken. In het WRP is de dekking van de exploitatie en de investeringslasten op de lange termijn onderzocht. Het beheer van de voorzieningen vereist een lange termijn beheerplan om de onderhoudsmaatregelen van de voorzieningen doelmatig te plannen. Het tijdig treffen van beheermaatregelen voorkomt dat toekomstige generaties onverwacht hoge herstel kosten moeten opbrengen. Het WRP vormt daarmee een door de provincie vereiste onderbouwing van de begroting.

2.2 Wettelijk kader en huidig beleid

De gemeente is wettelijk verplicht een Gemeentelijk Rioleringsplan op te stellen volgens de Wet Milieubeheer, artikel 4.22. De vaststelling van het WRP geeft invulling aan dit wetsartikel. Het Waterplangedeelte is niet wettelijk verplicht. In de nieuwe Omgevingswet zal de wettelijke verplichting komen te vervallen, maar een dergelijk plan blijft wel vereist door de provincie, zoals bovenstaand genoemd is. Op grond van de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie 2014 moeten de gemeenten klimaatadaptatie uiterlijk in 2020 beleidsmatig hebben vastgelegd en daar naar handelen.

Het huidig beleid is vastgelegd in het Gemeentelijke RioleringsPlan (GRP) 2009 - 2014 en het Waterplan 2007-2015. Het voorstel is het huidig beleid in grote lijnen voort te zetten, maar wel verder invulling te geven aan de hemelwater- en grondwaterzorgplichten en in te spelen op de ontwikkelingen als klimaatwijziging, innovatie en 'asset management'. Dit laatste houdt in: het scheppen van de juiste voorwaarden voor een goed beheer van voorzieningen en daarmee de zorgvuldigheid van het beheer, de voorspelbaarheid van kosten, de effectiviteit en de efficiëntie te verhogen.

Met dit nieuwe WRP geeft het college invulling aan:

A: Het raadsbesluit van december 2014

In december 2014 heeft de raad het volgende vastgesteld (raadsbesluit 1192693):

1. Kennis te nemen van de evaluatie van het GRP 2009-2014 (1178079);
2. De kaders voor het verbrede GRP 2015-2021 (1191120) op basis van de verbrede watertaken, en de daarmee veranderende rioolheffingsgrondslag vast te stellen.

De verbreding betreft het beleidsmatig invullen van de watertaken (de hemelwaterzorgplicht en de grondwaterzorgplicht) en de rioolheffing hierop te baseren. In het raadsvoorstel (1138719/1192658) voor dit besluit is opgenomen: "Het uitgangspunt is dat de gewijzigde kaderstelling voor deze watertaken vooralsnog geen gevolg heeft voor de hoogte van de rioolheffing." Dit houdt het volgende in:

- de verlenging van de gemiddelde levensduur van riolen van 60 naar 80 jaar leidt tot een minder sterke stijging van de rioolheffing door rioolvervangingen
- de toegevoegde kosten van de hemelwaterzorgplicht en de grondwaterzorgplicht samen met de verlenging van de levensduur mogen niet leiden tot een sterkere stijging van de rioolheffing dan bij een levensduur van 60 jaar het geval zou zijn volgens het GRP 2009-2014.

B: Het college van B&W streeft naar kostendekkende heffingen en naar gelijkblijvende totale woonlasten. Dit houdt in dat de rioolheffing niet sterker mag stijgen dan in 2009 (GRP 2009-2014) was verwacht.

C: Minder meerkosten in de waterketen.

Vanuit het Rijk is de opdracht meegegeven aan de samenwerkingsregio's om in de (afval)waterketen (drinkwater-riolering-afvalwaterzuivering) de kosten minder sterk te laten stijgen onder andere door beter samen te werken in de regio, maar met het behoud van de kwaliteit en een vermindering van de kwetsbaarheid. De gemeente werkt onder andere samen met de waterpartners in de regio binnen het Netwerk Afvalwaterketen Delfland (NAD), zoals in 2013 bestuurlijk is overeengekomen:

- Voor Leidschendam-Voorburg is het streven naar een besparing op eigen kracht van € 400.000 (toegezegd voor 2020).
- Regionaal een besparing door de samenwerking binnen het Netwerk Afvalwaterketen Delfland (NAD) van circa € 310.000 (voorstel doelbedrag voor Leidschendam-Voorburg, maar afhankelijk van waar kansen liggen). In dit kader geldt 2010 en de destijds verwachte ontwikkeling van de rioolheffing als referentie. Daarom is een vergelijking met het GRP 2009-2014 gemaakt.

2.3 Toekomstige ontwikkelingen

De gemeente werkt met dit WRP aan een duurzaam watersysteem. In de praktijk leidt de visie bij het rioleringsbeleid tot het scheiden van het regenwater en het afvalwater. De voorkeur gaat waar mogelijk uit naar het vasthouden van het regenwater in de bodem door infiltratie, regenwater te bergen en daarna vertraagd af te voeren. Dit speelt in op de klimaatontwikkeling door de openbare ruimte zodanig in te richten dat schade en wateroverlast door de 'Bui van de eeuw' zoveel mogelijk wordt voorkomen. Bij dit alles is een doelmatige werkwijze mogelijk door de maatregelen integraal met de herinrichting van de openbare ruimte te realiseren. Dit leidt ook tot een geleidelijke realisatie van maatregelen. Het intensiveren van de samenwerking met beheerders van andere infrastructuur (zowel binnen als buiten de gemeente) draagt bij aan kostenbeheersing door

gezamenlijke of afgestemde realisatie van maatregelen. Voorbeelden hiervan zijn:

- Een gezamenlijke aanbesteding van de inrichting van de openbare ruimte en (ondergrondse) infrastructuur zoals in 2015 in de omgeving van de Broekslootkade/Cremerstraat.
- Werkzaamheden aan de openbare ruimte integraal aanpakken. Bijvoorbeeld door de openbare ruimte bij het herstraten zo in te richten, dat de Bui van de eeuw tijdelijk op straat is te bergen zonder schade aan de woningen en de gebouwen. Een kleinschalig pilotproject is de bovengrondse afvoer van regenwater bij extreme neerslag naar de watergang in De Tol. Dit is gecombineerd met het herstraten en bovendien is ook regenwater gescheiden van afvalwater (afkoppelen).

Het realiseren van de visie uit de samenvatting (zie punt 1) is alleen mogelijk door het hemelwater te scheiden van het afvalwater. Bij de rioolvervangingsprojecten legt de gemeente daarom ook hemelwaterstelsels aan. Het rendement van deze investeringen neemt toe door zo veel mogelijk hemelwater hierop aan te sluiten en af te koppelen van de gemengde riolering. Dit vraagt ook om een inspanning of de medewerking van particuliere grond- en woningeigenaren. Concreet betekent dit de aanleg van een goot of een extra huisaansluitleiding van de woning door de particuliere tuin naar de openbare weg. Hiermee is meestal de voorzijde van het dakoppervlak aangesloten op de nieuwe hemelwaterriolering. Een kosteneffectieve bijdrage vanuit de rioolheffing aan woningeigenaren kan daarbij stimuleren. Deze bijdrage verhoogt het milieurendement van de gemeentelijke investering in hemelwaterriolering en is daarom beperkt tot de rioolvervangingsprojecten, waaraan het projectbudget besteed mag worden. Voorlopig betreft het een pilot om de te onderzoeken of dit leidt tot aansluiting van meer particulier dakoppervlak op de hemelwaterriolering. Verwacht mag worden dat het Hoogheemraadschap van Delfland ook bijdraagt aan de kosten.

In het WRP is opgenomen om in een later stadium een aansluitverordening en een hemel- en grondwaterverordening op te stellen. Deze zullen meer duidelijkheid geven over de verdeling van verantwoordelijkheden tussen gemeente en particulieren.

De lange termijn visie van het NAD op de afvalwaterketen is verwoord in het Strategisch Ketenplan. Vooruitlopend op besluitvorming in de regionale gemeenteraden en de Verenigde vergadering van Hoogheemraadschap van Delfland, is deze visie verwerkt in het WRP.

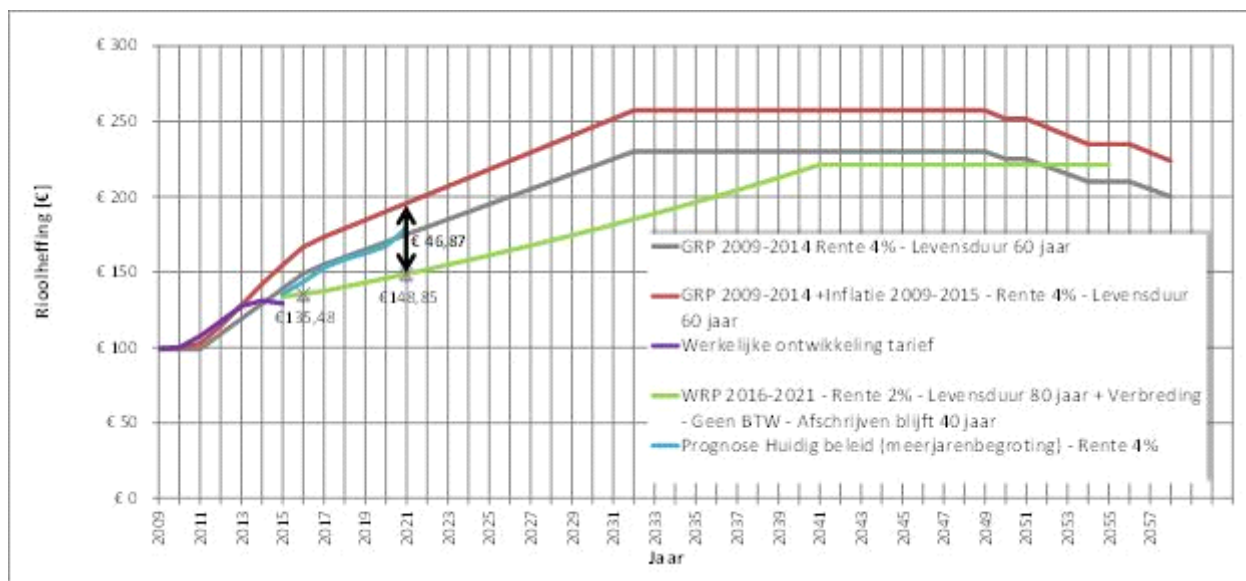
2.4 Onderbouwing en alternatieven

In het WRP is een evaluatie van de vorige planperiode opgenomen in hoofdstuk 2 en in bijlagen VII en VIII van het WRP. De gewenste situatie is beschreven in hoofdstuk 3. In bijlage IX is de gewenste situatie getoetst aan de bestaande situatie. Dit leidt tot de opgave in hoofdstuk 4 en de benodigde (financiële) middelen in hoofdstuk 5. In bijlage X zijn de uitgaven en de investeringen opgenomen.

3. Financiële toelichting

Het college streeft naar een kostendekkende rioolheffing en bovendien om de totale woonlasten niet verder te laten stijgen dan al was voorzien. Het college is erin geslaagd de landelijk noodzakelijke en onafwendbare stijging van de rioolheffing aanmerkelijk te beperken ten opzichte van de verwachting in 2009. Het voorgestelde tarief stijgt minder dan bovenstaand in paragraaf 2.2. is gevraagd. Het tarief is lager dan in de meeste gemeenten in de regio (zie bijlage 2). In totaal is de stijging in 2021 bijna € 47 lager dan verwacht op basis van het GRP 2009-2014. Het tarief in 2021 is 24% lager dan verwacht.

De groene (onderste) lijn in Figuur 1 geeft het voorgestelde verloop van de rioolheffing weer. Het is duidelijk dat een veel beperktere stijging wordt voorgesteld dan de rode (bovenste) lijn uit het vorige GRP. Het WRP-voorstel volgens de groene lijn geeft een stijging van € 135,48 in 2016 naar bijna € 149 in 2021. Dit is een stijging van circa € 2 per jaar (exclusief inflatiecorrectie). Alle berekeningen gaan uit van 100% kostendekking. De genoemde bedragen zijn prijspeil 2015 en jaarlijks is een indexatie vereist met de inflatie, bovenop de hier en in het WRP genoemde bedragen.

Figuur 1: Ontwikkeling van de rioolheffing volgens verschillende scenario's.

Nadere toelichting

De kosten van de hemel- en grondwaterzorgplichten zijn voortaan door de rioolheffing gedekt, voor zover dit wettelijk is toegestaan. Dit betreft 50% van de bestaande kosten voor het beheer van oppervlaktewater, 100% van de bestaande kosten voor het beheer van grondwater en nieuwe kosten voor de verdere invulling van deze zorgplichten.

De beperking van de kosten is mogelijk door in het investeringsplan uit te gaan van een langere levensduur van de riolering. De gemiddelde leeftijd van de te vervangen riolering in de planperiode

is 80 jaar, zodat de haalbaarheid is aangetoond. Naast de levensduurverlenging is gestreefd naar een zuivere rioolheffing met alleen de kosten die direct aan de zorgplichten gerelateerd zijn. Het voorstel is om de financiële consequenties voor de rioolheffing op te vangen door te kiezen voor een scenario met:

- rentetoerekening van 2% vanaf 2017 in plaats van 4%, wat beter overeenkomt met de marktrente;
- levensduurverlenging van riolering van 60 naar 80 jaar;
- verbreding van de heffing met de hemel- grondwaterzorgplichten;
- niet toerekenen van de BTW aan de rioolheffing, omdat de BTW met de invoering van het BTW-compensatiefonds geen rechtstreeks onderdeel meer vormt van de exploitatielasten. De BTW is tot nu toe deels meegenomen in de berekening van het tarief, om een verlies aan inkomsten te compenseren als gevolg van het wegvallen van de BTW als kostenelement in het riooltarief.

De rioolheffing is op deze wijze zuiverder gemaakt. Het niet toerekenen van de BTW aan de rioolheffing en het onder de heffing brengen van kosten die voorheen niet onder de heffing vielen hebben per saldo een voordelig exploitatieresultaat van € 87.247. In het Voorstel wijziging begroting 2016 (bijlage 4) is dit weergegeven. Het voorstel voor de rioolheffing in het WRP is afgestemd met het tarief van de rioolheffing in 2016 dat behoort bij de begroting van 2016. Het WRP leidt niet tot een wijziging van de bij de begroting voorgestelde rioolheffing in 2016.

Suggesties vanuit de bewoners tijdens de bewonersavond van 23 september (bijlage 3) betreffen de inrichting en het beheer van het oppervlaktewater als onderdeel van de openbare ruimte en zijn wettelijk niet volledig te dekken uit de rioolheffing. Andere punten hebben een breder milieudoel dan water en vragen afstemming met de Duurzaamheidsagenda. Het college verwerkt dit in de Kadernota 2016.

Toetsing aan de gestelde kaders

De gemeentelijke zorgplichten voor het afval-, hemel- en grondwater zijn met dit voorstel gedekt uit een kostendekkende rioolheffing, die met de hemelwaterzorgplicht en de grondwaterzorgplicht is verbreed. De verbreding van de rioolheffing leidt niet tot een extra lastenstijging, omdat het technisch mogelijk blijkt de gemiddelde levensduur van de riolering te verlengen van 60 naar 80 jaar, conform de financiële kaders van december 2014 (raadsbesluit 1192693). De P&C-cyclus houdt jaarlijks de vinger aan de pols.

De rioolheffing stijgt aanzienlijk minder dan was voorzien, en dit geldt dus ook voor de totale woonlasten.

Het voorstel voldoet ruimschoots aan de afgesproken minder meer kosten in de waterketen.

4. Communicatie

De externe communicatie is gericht op de inwoners en bedrijven in Leidschendam-Voorburg en op

de samenwerkingspartners Hoogheemraadschap van Delfland en Hoogheemraadschap van Rijnland, Gemeenten in Delfland, Werkorganisatie Duivenvoorde (Wassenaar/Voorschoten), Stedin en Dunea en Provincie Zuid-Holland. Op 23 september is een succesvolle bewonersavond geweest. Naast het proces van dit WRP was er aandacht voor de gevolgen en de opvang van klimaatontwikkeling: extreme neerslag (Bui van de eeuw), grondwaterstanden, duurzaam omgaan met het regenwater in de eigen tuin en de waterkwaliteit en beleving van oppervlaktewater. In bijlage 3 zijn de suggesties van de bewoners opgenomen, inclusief hoe de gemeente met de suggesties verder gaat. Het WRP en bijlage 3 van het BBV zijn op de gemeentelijke website geplaatst conform de wettelijke ter inzage legging en de formele inspraakprocedure en zijn op de gemeentelijke website op de projectpagina van het WRP opgenomen. Tijdens de voorbereiding van rioolvervangingsprojecten informeert de gemeente de bewoners en bedrijven per brief en nodigt hen uit op een informatie of inloopavond. De gemeente vraagt hen het regenwater op eigen terrein te scheiden en aan te bieden op de perceelgrens. Daarbij is ook inspraak mogelijk over het herstraten of het herinrichten (indien dit onderdeel van het project uitmaakt) van de openbare ruimte.

5. Conclusie en voorstel

Met dit WRP beschikt Leidschendam-Voorburg over een doelgericht beleidsplan met visie voor water en riolering en een lange termijn beheerplan. Het WRP gaat door met de aantrekkelijke watervisie, anticipeert op de toekomstige ontwikkelingen, kent doelmatige maatregelen en de bijbehorende rioolheffing past binnen de gestelde kaders.

Het college vraagt de gemeenteraad in te stemmen met:

1. Het Water en Rioleringsplan 2015-2021 (WRP) volgens bijlage 1 (1435251) vast te stellen op basis van de verbrede watertaken, de daarmee veranderende rioolheffingsgrondslag en de te verwachten ontwikkeling van de rioolheffing.
2. De rioolheffing in de planperiode het voorgestelde scenario te laten volgen, jaarlijks te indexeren met de inflatie en zonodig jaarlijks aan te passen op basis van de te verwachten ontwikkeling van tenminste 10 jaar.
3. De begroting 2016 te wijzigen overeenkomstig het bijgevoegde voorstel in bijlage 4 (1435255).

burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

B.J.D. Huykman
secretaris

drs. J.W. van der Sluijs
burgemeester

Bijlage(n) bestemd voor de raad:

Registratiekenmerk: Onderwerp:

1. Version 1435251 Water en Rioleringsplan

2. Version 1440717 Overzicht ontwikkeling rioolheffingen van NAD-gemeenten in Delfland

3. Version 1435252 Overzicht suggesties van bewoners op de informatieavond 23 september 2015

4. Version 1435255 Voorstel wijziging begroting 2016